

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

462

Vragen van het lid **Boswijk** (CDA) aan de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over *het bericht «Brussel maakte wél verslag van gesprek over Wierdense Veld»* (ingezonden 4 oktober 2021).

Antwoord van Minister **Schouten** (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit) (ontvangen 26 oktober 2021).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Brussel maakte wél verslag van gesprek over Wierdense Veld»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Waarom gaf u in antwoord op eerdere schriftelijke vragen aan dat er geen verslag is, terwijl nu blijkt dat er wel degelijk een verslag is gemaakt? Waarom heeft u dit gespreksverslag niet bij de Europese Commissie opgevraagd en aan de Kamer doen toekomen?²

Antwoord 2

Toen ik op 6 september 2021 antwoordde «Er is geen verslag gemaakt van het gesprek met de Eurocommissaris», was ik niet op de hoogte van het feit dat er binnen de diensten van de Europese Commissie een e-mail was verzonden met een korte samenvatting van het door mij gevoerde gesprek met eurocommissaris Sinkevičius, het zogenoemde «flash report». Deze e-mail is niet gedeeld met mij of mijn medewerkers. Naar mijn beste weten was er dus geen verslag gemaakt.

Vraag 3, 4

Begrijpt u het belang van goede informatievoorziening voor de volksvertegenwoordiging om het bestuur te controleren?

¹ Stichting Agrifacts, 30 september 2021, «Brussel maakte wél verslag van gesprek over Wierdense Veld» (<https://stichtingagrifacts.nl/brussel-maakte-wel-verslag-van-gesprek-over-wierdense-veld/>)

² Aanhangsel van de Handelingen, vergaderjaar 2020–2021, nr. 3933

Beseft u wat voorvallen zoals deze doen met het vertrouwen van burgers in de overheid en het draagvlak voor het overheidsbeleid, in het bijzonder bij deze specifieke casus?

Antwoord 3, 4

Het is inderdaad heel belangrijk dat de volksvertegenwoordiging goed geïnformeerd wordt. Dat heb ik ook in dit geval naar beste weten gedaan. En ik hoop dat mede door de nu gegeven antwoorden – ook in deze specifieke casus – burgers vertrouwen hebben in de overheid.

Vraag 5

Klopt het dat Nederland een andere interpretatie geeft aan Habitatrichtlijn artikel 6, dan de Europese Commissie en dat de Commissie de uitleg die Nederland hieraan geeft niet deelt? Zo ja, waarin zit dit verschil in interpretatie exact? Welke uitleg geeft de Commissie aan dit artikel en wat is uw eigen uitleg?

Antwoord 5

Een discussie over dit specifieke onderwerp heeft niet tijdens mijn overleg met de eurocommissaris plaatsgevonden. De vraag lag in dat gesprek alleen voor hoeveel flexibiliteit dit artikel biedt.

In het reguliere ambtelijke overleg tussen ambtenaren van de EC en ambtenaren van ministeries en provincies dat op 23 juni plaatsvond, is stilgestaan bij de vraag op welke wijze zou kunnen worden omgegaan met een situatie waarbij er onvoldoende «passende maatregelen» zouden zijn om verslechtering te voorkomen (lid 2 van art. 6), of waarbij denkbare maatregelen grote openbare belangen raken terwijl onzeker is of verslechtering plaatsvindt. Wanneer is het nemen van maatregelen nog proportioneel? Als voorbeeld is daarbij de drinkwaterwinning bij het Wierdense Veld genoemd. Daarbij is door Nederland bij de Europese Commissie verkend of voor de toepassing van lid 2 van artikel 6 (het nemen van passende maatregelen om verslechtering te voorkomen) een procedure denkbaar is die lijkt op die van lid 3 en 4 van artikel 6, de zogenoemde «ADC-procedure», om te bepalen of een maatregel passend en proportioneel is. De ADC-procedure van lid 3 en 4 is bedoeld voor toestemmingsverlening voor *nieuwe* activiteiten, waarvoor een passende beoordeling moet worden gemaakt. Nederland heeft de vraag gesteld of die procedure wellicht ook gebruikt kan worden bij *bestaande* activiteiten waar geen alternatief (A) voor is, die vallen onder een dwingende (D) reden van groot algemeen belang en waarbij elders compensatie (C) van schade aan de natuur kan worden gerealiseerd. Nederland wilde dus verkennen of het mogelijk zou zijn om in zulke gevallen de activiteit door te kunnen laten gaan ondanks het daardoor veroorzaakte risico op verslechtering van de natuur en zonder het nemen van voldoende maatregelen om dat te voorkomen. De EC adviseerde echter om zo'n benadering niet toe te passen onder lid 2, omdat de Habitatrichtlijn deze interpretatie volgens de EC niet toelaat. De EC adviseerde om zo'n situatie te beoordelen onder lid 3 van de Habitatrichtlijn, als ware het een nieuwe activiteit. Hoe dat dan zou kunnen voor bestaande situaties die niet nieuw zijn – zoals bijvoorbeeld de drinkwaterwinning bij het Wierdense Veld – is tijdens het overleg niet duidelijk geworden. Dit zou immers betekenen dat het niet nemen van een passende maatregel passend beoordeeld zou moeten worden, als ware dat een nieuwe activiteit. De EC noemt dit een «ex post-toepassing» van art. 6, derde lid. Omdat dit een nieuwe suggestie is, moet nog nader worden verkend hoe dat in de praktijk vormgegeven zou kunnen worden.

Kortom: Nederland heeft met de EC verkend hoe flexibel de Habitatrichtlijn op dit punt geïnterpreteerd kan worden, maar de EC bleek het niet eens met de benadering die Nederland verkende om een algemeen belang – zoals bijvoorbeeld drinkwaterwinning – voorrang te kunnen geven in een Natura 2000-gebied.

Vraag 6

Klopt het dat uit het gespreksverslag blijkt dat er geen volledige wetenschappelijke zekerheid verkregen is of te verkrijgen is over het succes van de voorgestelde ingrijpende beheermaatregelen in Wierdense Veld?

Antwoord 6

Vanuit de provincie Overijssel is voorafgaand aan het gesprek informatie gegeven over de voorgenomen maatregelen en de verwachte effectiviteit daarvan (Annex 3B van het verslag). Uit de tekst blijkt dat het heel moeilijk is om precies te voorspellen hoe de waterstanden in het natuurgebied zullen reageren op het gecombineerde effect van de hoeveelheid neerslag en de te nemen herstelmaatregelen enerzijds en de al dan niet toenemende wateronttrekking anderzijds. Bij benutting van de drinkwaterwinning volgens het langjarige gemiddelde is het voorgenomen maatregelpakket in de ecologische beoordeling als toereikend beoordeeld voor het behoud van het hoogveen. Als de waterwinningen structureel intensiever benut worden, is het huidige maatregelpakket mogelijk niet toereikend en dan zouden aanvullende maatregelen nodig kunnen zijn. Er is een kans dat als gevolg van klimaatverandering en hiermee samenhangende droge en warme zomers de winningen in de toekomst intensiever benut gaan worden. Of dat zo is, is niet te voorspellen. Het is daarom nodig de ontwikkelingen goed te monitoren. Als daaruit zou blijken dat verslechtering optreedt, zijn aanvullende maatregelen nodig, bijvoorbeeld de vermindering van de drinkwaterproductie. De resultaten van de ecologische beoordeling geven daartoe echter nu nog geen aanleiding.

Vraag 7, 8

Waarom ziet Nederland, zoals te lezen is in het gespreksverslag, het dan pas na het nemen van ingrijpende (en wetenschappelijke onzekere) maatregelen, zoals onder meer de opkoop van omliggende landbouwgronden, als een «optie» om alsnog gebruik te maken van de mogelijkheid van compensatie in de zin van artikel 6, lid 4 van de Habitatrichtlijn in andere hoogveennatuurgebieden?

Waarom kiest u er niet voor om al te compenseren voorafgaand aan het nemen van deze ingrijpende en sociaaleconomisch onomkeerbare maatregelen, waarvan de uitkomsten ook nog eens wetenschappelijk onzeker zijn?

Antwoord 7, 8

Compensatie is een laatste mogelijkheid. Voordat daartoe wordt besloten, moet een lidstaat eerst al het mogelijke doen om passende maatregelen te nemen ter voorkoming van verslechtering.

Vraag 9

Is drinkwaterwinning niet per definitie een dwingende reden van groot openbaar belang in de zin van artikel 6, lid 4 van de Habitatrichtlijn, zoals in het verslag genoemd?

Antwoord 9

Drinkwaterwinning als zodanig is een dwingende reden van groot openbaar belang. De locatie waar die winning plaatsvindt, is echter niet dwingend. Vandaar dat in de ADC-procedure eerst de stap gezet moet worden van het verkennen van alternatieven, zoals het verplaatsen van de winning.

Vraag 10

Waarom wil Nederland als lidstaat volgens het gespreksverslag dan toch per se in Wierdense Veld eerst een pakket maatregelen blijven nemen die volgens hetzelfde gespreksverslag qua uitkomst wetenschappelijk onzeker zijn en waarvan de resultaten ten gevolge van de drinkwaterwinning door gebrek aan ecologische kennis onbekend zijn?

Antwoord 10

Zie het antwoord op vragen 7 en 8.

Vraag 11

Waarom stelt Nederland verderop in het verslag tegenover de Commissie dan toch dat het pakket maatregelen «volgens de huidige inzichten» de verslechtering van het hoogveen zal voorkomen en behoud van huidige hoogveenwaarden zal verzekeren? Spreekt Nederland zichzelf hier tijdens het gesprek met de Commissie niet tegen? Heeft u of de provincie soms andere inzichten dan de ontbrekende ecologische kennis en wetenschappelijke onzekerheid?

Antwoord 11

Uit het antwoord op vraag 6 blijkt dat er geen sprake is van een tegenstelling in de gepresenteerde informatie.

Vraag 12

Waarom noemt de Commissie deze keuze in de titel «de weg die Nederland wil kiezen in deze situatie»? Vermeldt de Commissie in het gespreksverslag zelf niet expliciet dat de optie van artikel 6, lid 4 voor compensatie (van het verlies in Wierdenseveld ten gevolge van drinkwaterwinning) in andere Natura 2000-gebieden met hoogveenwaarden reeds open staat en dat deze optie in nieuwe Europese richtsnoeren over de toepassing van artikel 6 van de Habitatrichtlijn zal zijn opgenomen? Waarom heeft Nederland hier dan nog steeds geen gebruik van gemaakt of soortgelijke opties verkend? Vallen dergelijke opties duurder of goedkoper uit dan de omvangrijke en qua resultaat wetenschappelijk onzekere maatregelen in het Wierdense Veld?

Antwoord 12

De geciteerde titel («The path that the Netherlands wants to choose in this situation») is de titel die Nederland zelf heeft gebruikt in de schriftelijke informatie die voorafgaand aan het mondelinge overleg van 23 juni. Het is dus niet de Commissie die zegt dat Nederland deze weg wil kiezen. De voorgestelde keuze is voorgelegd aan de Commissie om te weten te komen of dit een begaanbare weg zou kunnen zijn. Vervolgens bleek tijdens het overleg dat de EC een andere route voorstelt; zie verder het antwoord op vraag 5.

Vraag 13

Is het juist dat de Commissie stelt open te staan voor dialoog over de kosten en de proportionaliteit van de maatregelen in Wierdense Veld die door Nederland, provincie en terreinbeheerder reeds deels zijn ingeleid? Zo ja, op welke termijn zullen gesprekken met de Commissie hierover plaatsvinden en waarom wordt er niet gewacht op de uitkomst van deze dialoog? Zou bovendien met de aanzienlijke financiële middelen behorende bij de maatregelen in Wierdenseveld niet in andere Natura 2000-gebieden veel meer hoogveen behouden en hersteld kunnen worden, indien gebruik wordt gemaakt van de mogelijkheid van artikel 6, lid 4 zoals door de Europese Commissie wordt geopperd?

Antwoord 13

De Commissie staat open voor een dialoog over proportionaliteit van maatregelen in concrete gevallen. Er is echter geen concreet zicht geboden op mogelijkheden om met succes te stellen dat een maatregel disproportioneel is en daarom niet hoeft te worden genomen. De toezegging moet worden gezien in de context van het gesprek. In het verslag staat namelijk eerst: «COM stated that we need to rely on the guidance from the EU Court of Justice.» Het Hof heeft, volgens de Europese Commissie, tot op heden nog nooit geoordeeld dat een noodzakelijke maatregel niet hoeft te worden genomen in geval die disproportioneel zou zijn, uitsluitend vanwege de daaraan verbonden economische kosten. Alleen als er meerdere maatregelen mogelijk zijn die alle minstens even effectief zijn, is er een keuzemogelijkheid, waarbij rekening gehouden moet worden met de gevolgen op economisch, sociaal en cultureel gebied (artikel 2, derde lid, Habitatrichtlijn).